

ปฏิรูปกองทุนยุติธรรม: มาตรการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ศรินยา สี่มา

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ปัญหาความยากจน การขาดความรู้ทางกฎหมาย ขาดโอกาสในการได้รับการศึกษา และความไม่เท่าเทียมทางเพศ ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาความยากจน เนื่องจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น ค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ หลักประกันในการขอลดปล่อยชั่วคราว ทำให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนมักไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยกระบวนการยุติธรรมเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งกองทุนยุติธรรมขึ้น เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกฟ้องคดีหรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ความเป็นมาของกองทุนยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมจัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2549 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้ที่กระทำการใด ๆ เพื่อปกป้องคุ้มครอง หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม (กรมบังคับคดี, 2557, น. 30)

ในระยะแรกนั้น ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2549 กำหนดให้กองทุนยุติธรรมให้ความช่วยเหลือได้เพียง 4 กรณี (ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, 2556, น. 3) คือ

- 1) การวางเงินประกันการปล่อยตัวชั่วคราว
- 2) การจ้างทนายความว่าความในคดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครอง หรือการบังคับคดี
- 3) การชำระค่าธรรมเนียมขึ้นศาลและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในคดีแพ่ง และคดีปกครอง
- 4) การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์

การกำหนดเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือของกองทุนยุติธรรมในลักษณะนี้นั้น ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้เท่าที่ควร กระทรวงยุติธรรมจึงได้มีการออกระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2553 เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือประชาชนของกองทุนยุติธรรมให้สามารถช่วยเหลือประชาชนได้มากขึ้น โดยกำหนดให้สนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายได้ใน 8 กรณี คือ

- 1) การวางเงินประกันการปล่อยตัวชั่วคราว
- 2) การจ้างทนายความว่าความในคดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครอง หรือการบังคับคดี
- 3) การชำระค่าธรรมเนียมขึ้นศาลและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในคดีแพ่ง และคดีปกครอง

4) การดำเนินคดีเกี่ยวกับการพิสูจน์ ค่าวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน การเตรียมเอกสาร การเดินเผชิญสืบของศาล การรังวัดที่ดิน หรือแผนที่ทางอากาศหรือทางดาวเทียม และการอ่าน แปล ตีความ และวิเคราะห์ภาพถ่ายดังกล่าว

5) ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม

6) การคุ้มครองช่วยเหลือให้ได้รับความปลอดภัยจากการก่ออาชญากรรม หรือการป้องกันการถูกฟ้องร้องเพราะได้เข้าช่วยเหลือภารกิจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือประชาชน

7) ค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทำความผิดทางอาญา การกระทำมิชอบทางปกครอง หรือการกระทำละเมิดในลักษณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน หรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 10 รายขึ้นไป หรือที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

8) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม

แม้จะมีความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของกองทุนยุติธรรมแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีปัญหาในการดำเนินการให้ความช่วยเหลืออยู่ เนื่องจากกองทุนยุติธรรมมีรายรับหลักจากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีจำนวนไม่เท่ากันในแต่ละปี ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น ในขณะที่มีประชาชนขอรับความช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก จึงไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน การพิจารณาให้ความช่วยเหลือใช้เวลานาน อีกทั้งกองทุนยุติธรรมไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล จึงไม่สามารถเข้าทำนิติกรรมสัญญาใด ๆ ตลอดจนไม่สามารถเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เสียหายในการใช้สิทธิไล่เบี้ยเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดได้ (ปกป้อง ศรีสนิท, 2555, น. 34; กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2558ก, น. 2) ทำให้การดำเนินงานของกองทุนยุติธรรมไม่คล่องตัว และเมื่อรัฐบาลซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เข้าบริหารประเทศ ได้มีนโยบายที่จะปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนด้วย จึงได้มีการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนยุติธรรมเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อปฏิรูปกองทุนยุติธรรมให้สามารถช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลในการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในสังคม และเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของกองทุนยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ยังไม่คล่องตัว และยังไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่กองทุนยุติธรรมไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณจำกัด และการอนุมัติให้ความช่วยเหลือยังต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนกลาง โดยพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558 และจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้น 180 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งตรงกับวันที่ 24 เมษายน 2559 เป็นต้นไป

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

1) ให้จัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

2) เงินและทรัพย์สินของกองทุนยุติธรรมประกอบด้วย

(1) เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับกองทุนยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2553

(2) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(3) เงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค่าธรรมเนียมศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ในอัตราไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนเงินส่วนที่นำส่งคลังโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(4) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุนยุติธรรม

(5) ดอกเบี้ยของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนยุติธรรม

(6) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนยุติธรรมได้รับ

3) เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(1) การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี

(2) การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

(3) การช่วยเหลือผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

(4) การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(5) การดำเนินงานหรือการบริหารกองทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัด

กิจการของกองทุนยุติธรรม

4) คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ประกอบด้วย

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ

(2) ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

(3) ผู้แทนกระทรวงการคลัง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สภานายความ เป็นกรรมการ

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จำนวน 6 คน เป็นกรรมการ

(5) รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ

(6) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรม จำนวน 2 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

5) คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางในการดำเนินงานของกองทุน
- (2) ออกระเบียบต่าง ๆ
- (3) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน
- (4) กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

ยุติธรรม

- (5) พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี
- (6) ออกประกาศเกี่ยวกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม
- (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่

รัฐมนตรีมอบหมาย

6) ให้คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ” ขึ้น มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอในทุกภารกิจของกองทุนยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร

7) ให้คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด” ขึ้นทุกจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอจากกองทุนยุติธรรม เฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีและการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

8) กรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถเสนอคำขอให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ ให้ประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาคำขอ แล้วรายงานให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว

ในกรณีของการขอรับความช่วยเหลือการขอลปล่อยชั่วคราว หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถเสนอคำขอรับความช่วยเหลือให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ คณะอนุกรรมการดังกล่าวนั้นอาจมอบหมายให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้พิจารณาคำขอก็ได้ แล้วรายงานให้คณะอนุกรรมการฯ แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว

9) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ หรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด ต้องคำนึงถึง

- (1) พฤติกรรมและข้อเท็จจริงของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม
- (2) ฐานะของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม
- (3) โอกาสที่ผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมจะได้รับความช่วยเหลือหรือบรรเทา

ความเสียหายจากกฎหมายอื่น

10) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้คำนึงถึงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุร้ายหรือไม่ และกองทุน

ยุติธรรมอาจมอบอำนาจให้แก่พนักงานของกองทุนยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและเป็นผู้ลงนามในสัญญาประกันได้

ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ขอปล่อยชั่วคราวต้องทำสัญญาให้ไว้กับกองทุนยุติธรรมด้วยว่า หากกองทุนยุติธรรมต้องชำระเงินค่าปรับเนื่องจากผู้ต้องหาหรือจำเลยผิดสัญญาประกัน ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะชดใช้เงินให้แก่กองทุนยุติธรรมจนครบถ้วน และจะต้องนำสามี ภรรยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง มาเป็นผู้ค้ำประกันด้วย

11) ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ดังต่อไปนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ
- (2) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย
- (3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
- (4) เงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

12) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ มีอำนาจพิจารณาให้การสนับสนุนผู้เสนอโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

13) กองทุนยุติธรรมต้องจัดให้มีระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อบันทึกรายการทางบัญชี และแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินโดยถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ และรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมทราบ

14) ให้กองทุนยุติธรรมจัดทำรายงานการเงินเสนอต่อผู้สอบบัญชีซึ่งได้แก่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบ และให้ผู้สอบบัญชีทำรายงานการสอบบัญชีของกองทุนยุติธรรมเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม และให้ประกาศรายงานการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบแล้วและรายงานการสอบบัญชีในราชกิจจานุเบกษา

15) ให้กองทุนยุติธรรมจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ซึ่งปีบัญชีของกองทุนยุติธรรมหมายถึงปีงบประมาณ

3. บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

“กองทุนยุติธรรม” ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2549 มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยในระยะเริ่มแรกกองทุนยุติธรรมมีรายรับมาจากเงินงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ ซึ่งมีจำนวนไม่แน่นอนในแต่ละปี ในขณะที่จำนวนของผู้ขอรับความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ขอบเขตการให้ความช่วยเหลือถูกกำหนดไว้ค่อนข้างจำกัด อีกทั้งกองทุนยุติธรรมไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การดำเนินงานของกองทุนยุติธรรมไม่คล่องตัว และยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทั่วถึง

รัฐบาลซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศไทยในด้านต่าง ๆ รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน จึงได้เสนอ

ร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนยุติธรรม เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อปฏิรูปกองทุนยุติธรรมให้สามารถช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2559 เป็นต้นไป

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 แล้วจะเห็นได้ว่า

1) พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้กองทุนยุติธรรมเป็นนิติบุคคล กองทุนยุติธรรมจึงมีสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมาย สามารถเข้าทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ ตลอดจนสามารถเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เสียหายมาฟ้องไล่เบี้ยเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดได้ เมื่อกองทุนยุติธรรมได้ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายไปแล้ว ทำให้กองทุนยุติธรรมจะได้รับเงินกลับคืนมา เพื่อใช้ในการในการให้ความช่วยเหลือประชาชนรายอื่นต่อไป

2) การกำหนดแหล่งที่มาของรายได้ของกองทุนเพิ่มขึ้นจากเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียว ทำให้กองทุนมีทรัพย์สินมาใช้ในการดำเนินการมากขึ้น

3) มีการกระจายอำนาจการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือไปยังระดับจังหวัด โดยกำหนดให้มี “คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด” มีอำนาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอจากกองทุนยุติธรรม เฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีและการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในแต่ละจังหวัด ทำให้การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในกรณีดังกล่าวทำได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากไม่ต้องเสนอคำขอความช่วยเหลือมาให้คณะกรรมการซึ่งอยู่ที่ส่วนกลางพิจารณา

4) การกำหนดให้ประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด เป็นผู้พิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือ หรือให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งมีอำนาจในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือในการขอรับความช่วยเหลือในการขอลปล่อยชั่วคราวได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถเสนอคำขอรับความช่วยเหลือต่อคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดได้ แล้วแต่กรณี ย่อมส่งผลให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือรวดเร็วขึ้น

แม้กองทุนยุติธรรมจะได้รับการปฏิรูปเพื่อช่วยเหลือประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนให้มีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกันก็ตาม ก็ไม่อาจช่วยเหลือได้ทั้งหมด เนื่องจากมีจำนวนเงินจำกัด อีกทั้งปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมไม่ได้เกิดจากปัญหาความยากจนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังเกิดจากสาเหตุอื่นอีกหลายประการ เช่น การขาดความรู้ทางกฎหมาย ขาดโอกาสในการได้รับการศึกษา การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน และการขาดความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษา ส่งเสริมการเผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนเคารพยำเกรงต่อกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตน อีกทั้งควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสร้างทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปฏิบัติต่อประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะส่งผลให้การละเมิดสิทธิเสรีภาพและการละเมิดกฎหมายลดน้อยลง ประชาชนจะได้รับความคุ้มครองและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2554). กองทุนฯ หลักประกันปล่อยตัวชั่วคราว. *วารสารยุติธรรม*, 11(3), 50-52.
- _____. (2558ก). คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์ตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (10 คำถาม) กองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. ใน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ). สืบค้น 12 มกราคม 2559 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/apnla2558-047.pdf
- _____. (2558ข). คู่มือแนวทางการกระจายอำนาจและการดำเนินงานกองทุนยุติธรรมระดับจังหวัด (ชุดที่ 1). สืบค้น 13 มกราคม 2559 จาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_3/justicefund/manual1.pdf
- กรมบังคับคดี. (2557). กองทุนยุติธรรม...ที่พึ่งคนยากไร้.... *วารสารกรมบังคับคดี*, 18(93), 30-32.
- งไม่พอ-จ่ายแล้วไม่ได้คืน ถึงเวลาปฏิรูป ‘กองทุนยุติธรรม’?. (11 มิถุนายน 2556). *แนวหน้า*, น.5.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2556). รายงานวิจัยข้อเสนอแนะทางนโยบาย เรื่อง กองทุนยุติธรรม: ข้อมูล และ บทวิเคราะห์ผลการทำงาน และประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอันเนื่องมาจาก สถานการณ์ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: บริษัท นีโอดีจिटอล จำกัด.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2555). การปฏิรูปกองทุนยุติธรรม: การสำรวจองค์ความรู้เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพนไท.
- “พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558” (27 ตุลาคม 2558). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 132 ตอนที่ 102 ก, น. 1.
- ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2553. (2556). สืบค้น 12 มกราคม 2559 จาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_3/2556/news01/01-18-56.pdf
- ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2553. (2556). สืบค้น 12 มกราคม 2559 จาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_3/2556/news01/02-18-56.pdf
- สุนทร สกลลักษณ์กุล. (2555). “กองทุนยุติธรรม” อีสราภาพของคนจนเมื่อตกเป็นผู้ต้องหา. สืบค้น 12 มกราคม 2559 จาก <http://training.p3.police.go.th/doc2555/15-12-55-01/e01.pdf>